Socialförsäkringsutskottets betänkande 1986/87:4

med förslag om förhandsbesked i socialavgiftsfrågor m. m. (prop. 1986/87:16)

SfU 1986/87:4

Sammanfattning

I proposition 1986/87:16 föreslås att lokal skattemyndighet skall få lämna förhandsbesked angående skyldigheten att betala socialavgifter efter gemensam skriftlig ansökan av uppdragsgivaren och uppdragstagaren. Utskottet tillstyrker förslaget och avstyrker bifall till två motionsyrkanden (m och fp) om att förhandsbesked skall kunna ges på ansökan av endast en part.

Utskottet tillstyrker också förslagen i övrigt i propositionen, bl. a. att en arbetsgivares betalningsskyldighet skall kunna efterges i vissa fall och att en utländsk arbetsgivare som sysselsätter arbetstagare här i riket skall kunna träffa avtal med arbetstagaren varigenom arbetsgivaren befrias från skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter och arbetstagaren åtar sig att betala egenavgifter för ersättningen.

I flera motioner (m, c, fp) framförs krav på klarare regler om vem som är skyldig att betala arbetsgivaravgifter. Motionerna avstyrks med hänvisning bl. a. till de överväganden härom som pågår inom regeringskansliet. Utskottet avstyrker vidare en motion (fp) om införande av en omvänd generalklausul inom skatte- och avgiftsområdet med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstagande i frågan.

I betänkandet behandlas också ett flertal motioner från den allmänna motionstiden vid föregående riksmöte, vilka tar upp olika avgiftsfrågor. Motionerna rör såvitt gäller arbetsgivaravgifter frågor om sänkt sjukförsäkringsavgift för vissa anställda i mindre företag, undantag från avgiftsskyldighet för utländska gästföreläsare, avgiftsskyldighet för idrottsföreningar för ersättningar till idrottsutövare, beräkning av värdet av bostadsförmån och avgiftsskyldighet för kostnadsersättningar vid uppdragsförhållanden. Såvitt gäller skyldigheten att betala egenavgifter tas i motionerna upp frågor om överensstämmelse mellan avgifter och förmåner vid låga inkomster, uttag av egenavgifter i samband med virkesförsäljning och rätt till kvittning mellan olika inkomstslag. Utskottet avstyrker bifall till samtliga motionsyrkanden.

Till betänkandet har fogats tio reservationer och tre särskilda yttranden.

Propositionen

I proposition 1986/87:16 med förslag om förhandsbesked i socialavgiftsfrågor, m. m. har regeringen (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att anta följande av lagrådet granskade lagförslag

1 *Riksdagen 1986/87. 11 saml. Nr 4*

1. lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,
2. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
4. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
5. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272).

Lagförslagen 1–3 återfinns som bilaga till betänkandet. Lagförslagen 4 och 5 har överlämnats till skatteutskottet (se s. 11).

Motioner

Motioner väckta med anledning av propositionen

I motion 1986/87:Sf101 av Margareta Andrén m. fl. (fp) hemställs

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare att möjlighet till ansökan om förhandsbesked om skyldighet att erlägga sociala avgifter kan inges av uppdragsgivaren eller uppdragstagaren var för sig,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om det generella behovet av en generalklausul till stöd för den enskilde mot effekter av avgifts- och skattelagstiftningen som framstår som oskäliga enligt lagstiftningens grunder.

I motion 1986/87:Sf102 av Nils Carlshamre m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen beslutar att lokal skattemyndighet skall lämna förhandsbesked när det gäller skyldigheten att betala socialavgifter när endera av uppdragsgivare och uppdragstagare skriftligen begär det och det föreligger tillräckligt beslutsunderlag,
2. att riksdagen beslutar att uppdragstagare som är registrerad för skatt- och redovisningsskyldighet i fråga om mervärdeskatt eller för betalning av preliminär B-skatt alltid skall vara betalningsskyldig vad gäller socialavgifter.

I motion 1986/87:Sf103 av Stig Josefson m. fl. (c) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regler för betalningsskyldighet för sociala avgifter.

Motioner väckta med anledning av proposition 1985/86:82 om bidrag till idrottsföreningar för vissa arbetsgivaravgifter

I motion 1985/86:256 av Jan Hyttring m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att initiativ tas för att i samråd med idrottsrörelsen pröva förutsättningarna för ett "vidgat arbetsgivarinträde" för idrottsklubbarna när det gäller de aktivas sociala grundskydd,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag innebärande att i avvaktan på ett sådant samråd skall den situation vad gäller arbetsgivaravgifter som proposition 1985/86:82 avser att uppnå för åren 1985 och tidigare också komma att gälla för perioden därefter.

I motion 1985/86:257 av Bo Lundgren och Wiggo Komstedt (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för uttag av socialavgifter i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1985/86

I motion 1985/86:Sf203 av Martin Olsson (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag syftande till överensstämmelse mellan egenavgifter och förmåner inom sjukförsäkringen och ATP för företagare med små inkomster.

I motion 1985/86:Sf210 av Martin Olsson (c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om införande av kvittningsrätt mellan förvärvskällor vid beräkning av pensionsgrundande inkomst.

I motion 1985/86:Sf211 av Martin Olsson (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att förslag skyndsamt framläggs till ändrade regler för beräkning av egenavgifter vid inkomst av arrenden och rotpostförsäljning m. m. på jordbruksfastighet.

I motion 1985/86:Sf217 av förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts om kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst.

I motion 1985/86:Sf224 av Ingrid Hemmingsson (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av idrottsföreningarnas skatte- och avgiftssituation med speciell inriktning på idrottsmännens sociala förmåner och finansieringen av dessa.

I motion 1985/86:Sf225 (motivering i 1985/86:Sk225) av Bertil Danielsson och Ewy Möller (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om översyn av egenavgifterna för nyetablerade egenföretagare.

I motion 1985/86:Sf226 (motivering i 1985/86:Ju606) av Bengt Westerberg m. fl. (fp) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära ett förslag till enhetlig definition av begreppen arbetsgivare och arbetstagare i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1985/86:Sf242 av Gullan Lindblad och Karl-Gösta Svenson (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder som medför en bättre överensstämmelse mellan sociala avgifter och förmåner för egenföretagare.

I motion 1985/86:Sf252 av Kjell Johansson m. fl. (fp, m, c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär klara regler vad gäller arbetsgivar–arbetstagar-begreppet i enlighet med vad som i motionen anförts.

I motion 1985/86:Sf253 av Hugo Hegeland (m) hemställs att riksdagen av regeringen begär en utredning om möjligheterna att låta idrottsklubbar få välja mellan att antingen ingå i trygghetssystemet och betala vederbörliga

arbetsgivaravgifter eller stå utanför systemet i kombination med att göra motsvarande avsättningar på skattefritt konto i riksbanken vilka senare beskattas vid medgivet uttag.

I motion 1985/86:Sf266 av Karin Israelsson och Rune Backlund (c) hemställs att riksdagen beslutar hos regeringen begära förslag om sänkta egenavgifter för företagare med låga inkomster i enlighet med det i motionen anförda.

I motion 1985/86:Sf267 av Stig Josefson m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar hos regeringen begära sänkt avgift till pensionssystemet för företagare med låga inkomster i enlighet med det anförda.

I motion 1985/86:Sf284 (motivering i 1985/86:N267) av Karin Söder m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag om sänkta sjukförsäkringsavgifter om 5 procentenheter,
2. att riksdagen beslutar hos regeringen begära utredning och förslag om principer för ATP-avgiften så att avgift motsvaras av pensionsförmån för låginkomsttagare.

I motion 1985/86:Sf291 av andre vice talman Karl Erik Eriksson och Börje Stensson (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående uttag av egenavgifter i samband med virkesförsäljning.

I motion 1985/86:Sf294 av Kjell-Arne Welin m. fl. (fp) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär utredning om idrottsutövares sociala skydd,
2. att riksdagen i avvaktan på sådan utredning beslutar att arbetsgivaravgifter ej debiteras.

I motion 1985/86:Sf304 av Anita Bråkenhielm (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till ändring i reglerna för debitering av sociala avgifter för utländska gästföreläsare.

I motion 1985/86:Sf305 av Erik Holmkvist (m) hemställs

1. att riksdagen beslutar att arbetsgivaravgifter vid åtnjuten naturaförmån skall beräknas på samma underlag som används vid beskattning,
2. att riksdagen beslutar att arbetsgivaravgifter ej skall påföras såvida ej den beräknade förmånen är mer än 20 % av marknadsvärdet.

I motion 1985/86:Sf306 av Ylva Annerstedt (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till en förändring av lagstiftningen så att den som anlitar ett aktiebolag aldrig skall kunna anses som arbetsgivare och således inte heller ansvarig för källskatt och arbetsgivaravgifter.

I motion 1985/86:Sf320 (motivering i 1985/86:N305) av Alf Svensson (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om minskad sjukförsäkringsavgift för de mindre och medelstora företagen.

I motion 1985/86:Sf322 (motivering i 1985/86:Sk328) av Göran Ericsson och Ingrid Hemmingsson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger

regeringen till känna vad i motionen anförs beträffande gräns för uttag av arbetsgivaravgift inom idrotten.

I motion 1985/86:Sf327 av Nic Grönvall (m) hemställs

1. att riksdagen begär att regeringen ombesörjer att sådana schablonregler för kostnadsavdragsberäkning som omnämnts i proposition 1983/84:167 utfärdas,

2. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om sådan ändring av 2 kap. 4 § lagen om socialavgifter att i avgiftsunderlaget icke skall inräknas kostnads- och reseersättning i samband med uppdrag av tidsbegränsad natur och vid fullgörande av styrelseuppdrag.

Utskottet

Inledning

Utskottet behandlar nedan dels proposition 1986/87:16 med förslag om förhandsbesked i socialavgiftsfrågor, m. m. jämte motionsyrkanden i anslutning till de frågor som tas upp i propositionen, dels ett antal motioner från den allmänna motionstiden om socialavgiftsfrågor.

Den allmänna försäkringen och vissa andra sociala ändamål finansieras helt eller delvis med socialavgifter. De grundläggande bestämmelserna om socialavgifter finns i lagen (1981:691) om socialavgifter. Socialavgifter betalas dels i form av arbetsgivaravgifter, dels i form av egenavgifter för den som har inkomst av annat förvärvsarbete.

Sedan den 1 januari 1982 gäller nya regler för uttag av socialavgifter (prop. 1980/81:178, SfU 28 och rskr. 406). De därvid beslutade ändringarna innebar enhetligare och enklare regler för beräkning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Bl. a. slopades basbelopps- och maximeringsavdragen vid beräkningen av ATP-avgiften, som i fortsättningen skulle beräknas på samma underlag som övriga avgifter. Syftet härmed var bl. a. att uppnå administrativa lättnader för såväl myndigheter som arbetsgivare och egenföretagare. Ändringarna möjliggjorde också ett införande av ett effektivare debiterings- och uppbördssystem fr. o. m. år 1985 och beslut härom fattades av riksdagen under 1982/83 års riksmöte (prop. 1982/83:60, SfU 10 och rskr. 127) och under 1983/84 års riksmöte (prop. 1983/84:167, SfU 28 och rskr. 369).

Proposition 1986/87:16

Klarare regler för socialavgifter

Sociallagstiftningens bestämmelser om skyldighet att betala arbetsgivaravgifter är knutna till begreppet arbetstagare med den innebörd begreppet ges i denna lagstiftning. Skyldighet att betala arbetsgivaravgifter föreligger dessutom när den som utför arbetet enligt sociallagstiftningen är att anse som uppdragstagare. Bedömningen av vem som är att anse som arbetstagare resp. uppdragstagare görs i efterhand av lokala skattemyndigheten. Förhandsbesked kan ej lämnas.

För en *arbetstagare* gäller att ett anställningsförhållande skall föreligga. Bedömningen sker i varje enskilt fall varvid hänsyn tas till samtliga omständigheter i samband med arbetsavtalet. En person kan anses som arbetstagare även om han har inregistrerad firma och betalar B-skatt. Arbetsgivare som under ett år utgivit minst 1 000 kr. i lön till en arbetstagare är skyldig att erlägga arbetsgivaravgifter.

Såsom *uppdragstagare* anses den som utför arbete för annans räkning utan att anställningsförhållande föreligger. Ersättning för uppdrag anses som inkomst av anställning om ersättningen under ett år uppgått till minst 1 000 kr. från en och samma uppdragsgivare. Ett undantag från nämnda regel är dock om uppdraget ingår i av uppdragstagaren bedriven rörelse eller bedrivet jordbruk varvid uppdragsgivaren är avgiftsskyldig endast om överenskommelse har träffats att ersättningen för uppdraget skall anses som inkomst av anställning. Även här görs en bedömning av varje enskilt fall.

Begränsningar i skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter gäller enligt lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m. sedan den 1 januari 1984 för småhusägare och lägenhetsinnehavare som utbetalat ersättning för arbete på fastigheten eller lägenheten. Om betalningen skett mot en faktura som innehåller uppgift om uppdragstagarens namn, bostadsadress samt ersättningens storlek, samt dessutom mervärdeskatt och registreringsnummer till mervärdeskatt eller uppgift om att uppdragstagaren är skyldig att betala B-skatt, är arbetsgivaren inte skyldig betala arbetsgivaravgifter på eljest avgiftspliktiga belopp över 1 000 kr.

Uppbörden av arbetsgivaravgifter regleras i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare. Uppbörden är samordnad med uppbörden av preliminär A-skatt och sker månadsvis. Avgiftsuppbörden administreras av de lokala skattemyndigheterna, länsstyrelsen och riksskatteverket.

Den samordnade uppbörden av preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter till socialförsäkringen m. m. gäller i huvudsak formerna för arbetsgivarnas redovisning till myndigheterna och handläggningen inom myndigheterna. Ändring har således inte skett i fråga om vilka företag eller enskilda som skall betala arbetsgivaravgifter och göra avdrag för preliminär A-skatt resp. vilka som skall betala egenavgifter och preliminär B-skatt.

Socialavgiftsutredningen (S 1981:04), vars tidigare förslag ligger till grund för det reformerade uppbördssystemet har i delbetänkandet Ds S 1985:1 Företagarregistrering – klarare regler för socialavgifter behandlat frågan om att få en bättre samordning mellan skyldigheten att göra avdrag för preliminär skatt och att betala arbetsgivaravgifter samt att åstadkomma enklare och klarare regler för avgiftsskyldigheten och ökad möjlighet att förutse vem som kommer att påföras avgift. Utredningen har som en huvudregel föreslagit att en fysisk person som är registrerad för betalning av preliminär B-skatt och redovisning av mervärdeskatt automatiskt skall få en s. k. företagarregistrering. Sådan registrering skall också under vissa förutsättningar kunna ske efter ansökan. Arbetsgivaravgifter skall därefter inte betalas för ersättningar som utges till den som registrerats innan avtal om arbetet träffats. Utredningen föreslår också vissa möjligheter till undantag för huvudregeln. Så t. ex. skall det vara möjligt för parterna att träffa avtal

om att arbetsgivaravgifter skall betalas för ersättning som annars skulle ha föranlett egenavgifter. Utredningen har också, för att undvika oklarheter angående avgiftsskyldigheten, föreslagit att förhandsbesked om sådan skyldighet skall kunna ges. Vidare har utredningen föreslagit att det i vissa fall skall vara möjligt att efterge arbetsgivaravgifter.

I propositionen framhålls att utredningsförslaget mött vissa invändningar vid remissbehandlingen, bl. a. för att det innehåller begränsningar vad gäller fysiska personers möjligheter att bli företagsregistrerade och framför allt för att förslaget över huvud taget inte omfattar juridiska personer. Departementschefen har uppfattat den huvudsakliga grunden för remissinstansernas kritik vara den att man inte knutit skyldigheten att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter närmare till reglerna för utfärdande av skattsedlar. Det är, framhåller hon, önskvärt att dessa skyldigheter direkt knyts till ett för alla parter lätt konstaterat faktum. Det finns enligt hennes mening starka skäl att kombinera en reform beträffande skyldigheten att betala socialavgifter med en reform beträffande skyldigheten att göra skatteavdrag och knyta dessa skyldigheter till olika typer av skattsedlar. Härigenom får man klarare och entydigare regler i dessa avseenden än vad utredningsförslaget innebär. En reform på socialavgiftsområdet bör också, framhåller departementschefen, vara konkurrensneutral mellan fysiska och juridiska personer och mellan sådana personer inbördes. En vidareutveckling av utredningsförslaget övervägs därför för närvarande inom regeringskansliet med bl. a. målsättningen att se över bestämmelserna om utfärdande av skattsedlar.

I propositionen anförs vidare att resultatet av arbetet med en vidareutveckling av socialavgiftsutredningens förslag inte bör avvaktas när det gäller en sådan del av en kommande större reform som införandet av en möjlighet att meddela bindande förhandsbesked i socialavgiftsfrågor, eftersom det framför allt är utformningen av de nuvarande grunderna för skyldigheten att betala socialavgifter som motiverar en sådan möjlighet. I samband härmed behövs också en möjlighet att medge eftergift av betalningsskyldigheten för arbetsgivaravgifter. I propositionen läggs sålunda redan nu fram förslag i dessa hänseenden.

Innan utskottet går närmare in på de nämnda förslagen behandlar utskottet olika motionsyrkanden som syftar till att klarare regler för en bedömning av vem som är avgiftsskyldig snarast skall kunna införas.

I den med anledning av propositionen väckta motionen Sf102 av Nils Carlshamre m. fl. framhåller motionärerna behovet av en enhetlig definition av arbetsgivar/arbetstagarbegreppet och anför att det är anmärkningsvärt att lagstiftningen inom detta område fortfarande saknar klara bestämmelser som anger gränsen för vad en uppdragsgivare är skyldig att iaktta för att undvika ansvar för uppdragstagarens sociala avgifter. Motionärerna anser att de i propositionen föreslagna möjligheterna till förhandsbesked och eftergift av betalningsskyldigheten inte är tillräckliga och att den enskildes rättstrygghet måste stärkas betydligt mer än vad propositionens förslag medger. Med hänsyn till att det sker en mycket noggrann kontroll innan en person registreras som skatt- och redovisningsskyldig för mervärdeskatt föreslår motionärerna att riksdagen skall besluta om nya bestämmelser som innebär att om en uppdragstagare vid tidpunkten för avtalets ingående är registrerad

för betalning av preliminär B-skatt eller för redovisning av mervärdeskatt skall uppdragsgivaren inte kunna åläggas betalningsansvar för sociala avgifter. Även om de nämnda förutsättningarna inte är uppfyllda skall betalningsansvar ändå inte kunna krävas om det är uppenbart att ersättningen för uppdragstagaren utgör intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse.

Stig Josefson m. fl. anser i den likaledes med anledning av propositionen väckta motionen Sf103 att undantagsregler av samma slag som i avgiftshänseende gäller för småhusägare och lägenhetsinnehavare bör gälla generellt. Motionärerna begär ett tillkännagivande till regeringen om att i de fall betalning erläggs mot en faktura där registreringsnummer för mervärdeskatt och mervärdeskattens belopp eller uppgift om att utställaren är skyldig att betala B-skatt angivits skall utställaren vara skyldig att erlägga egenavgifter.

I tre motioner som väckts under den allmänna motionstiden begärs också förslag i syfte att skapa klarare regler för avgiftsskyldigheten. Bengt Westerberg m. fl. begär i motion Sf226 förslag till en enhetlig definition av begreppen arbetsgivare och arbetstagare. Kjell Johansson m. fl. anser i motion Sf252 att ett förslag på grundval av socialavgiftsutredningens förslag måste läggas fram snarast medan Ylva Annerstedt i motion Sf306 begär förslag om att den som anlitar ett aktiebolag aldrig skall kunna anses som ansvarig för källskatt och avgifter.

Även utskottet finner det angeläget att det finns klara och entydiga regler för vem som skall vara avgiftsskyldig. Utskottet delar emellertid med hänsyn till de synpunkter som framförts under remissbehandlingen av socialavgiftsutredningens förslag departementschefens uppfattning om att förslaget behöver vidareutvecklas och att frågan om en bättre samordning mellan skyldigheten att betala socialavgifter och skyldigheten att göra skatteavdrag behöver ytterligare utredas. Det är av största vikt att det fortsatta arbetet härmed sker skyndsamt. Samtidigt finner utskottet det tillfredsställande att en delreform som ger möjligheter att få förhandsbesked och eftergift av avgiftsskyldigheten genomförs redan nu.

Förslagen i motionerna Sf102 och Sf103 har i sina grunddrag likheter med socialavgiftsutredningens förslag om företagarregistrering. Med hänsyn till vad ovan sagts om behovet av en vidareutveckling av detta förslag bör inte heller motionsförslagen utan närmare överväganden läggas till grund för nya bestämmelser i fråga om avgiftsskyldighet. Utskottet avstyrker sålunda bifall till dessa motioner. Såvitt gäller motionerna Sf226, Sf252 och Sf 306 får dessa anses tillgodosedda med vad utskottet ovan anfört.

Förhandsbesked om avgiftsskyldighet

I propositionen föreslås att lokal skattemyndighet skall lämna förhandsbesked om skyldigheten att erlägga socialavgifter efter en gemensam skriftlig ansökan av dem som har träffat eller avser att träffa avtal, enligt vilket den ene mot ersättning skall utföra ett arbete åt den andre. Förhandsbeskedet skall vara bindande såväl vid tillämpningen av bestämmelserna om arbetsgivaravgifter och egenavgifter som vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst. Det skall gälla ersättning som utges intill ett år efter det att beskedet meddelats.

I såväl motionerna Sf101 av Margareta Andrén m. fl. som Sf102 av Nils Carlshamre m. fl. begärs beslut av riksdagen om att förhandsbesked skall kunna lämnas på ansökan av endast en part.

Förslaget om förhandsbesked är utformat så att beskedet får rättsverkan för båda parter. Det förutsätter således att parterna som träffar ett arbetsavtal har en samstämmig uppfattning och beskrivning av de omständigheter och de villkor under vilka arbetet skall utföras. Om de omständigheter och villkor som ligger till grund för förhandsbeskedet senare visar sig vara annorlunda än vad som uppgivits äger förhandsbeskedet ingen giltighet. Eftersom det främst är uppdragsgivaren som behöver det skydd ett förhandsbesked innebär är det särskilt viktigt att man får en fullständig belysning av uppdragstagarens förhållanden. Enligt utskottets uppfattning ger en gemensam ansökan det bästa underlaget för en korrekt bedömning av omständigheterna. En gemensam ansökan ökar också förutsättningarna för att myndigheterna skall kunna ge ett snabbt förhandsbesked, vilket inte minst är till gagn för avtalsparterna.

Utskottet ansluter sig med det anförda till propositionens förslag och avstyrker bifall till motionerna Sf101 och Sf102 i nu behandlade delar.

Eftergift av betalningsskyldighet

I propositionen erinras om den möjlighet som finns enligt 75 § uppbördslagen för en arbetsgivare att undgå betalningsskyldighet för en arbetstagares skatt i de fall arbetsgivaren haft skälig anledning för sin underlåtenhet att göra skatteavdrag på arbetstagares lön. Avsaknaden av möjligheten att medge eftergift för arbetsgivaravgifter har enligt propositionen under senare år kommit att framstå som alltmer otillfredsställande och blivit särskilt uppmärksammad i några fall som rört mycket stora belopp. Även om man inför en möjlighet att erhålla förhandsbesked kommer det även fortsättningsvis att finnas fall där parterna uppfattar situationen som sådan att något förhandsbesked inte behöver inhämtas och där parterna haft skälig anledning för sin uppfattning. Avsikten är att man genom eftergiftsregler skall kunna avstå från krav på betalning när arbetsgivaren haft sådana skäl för att inte uppfatta sig som arbetsgivare att det för det allmänna rättsmedvetandet inte skulle framstå som rimligt att utkräva avgifterna.

Eftergiftsbestämmelserna föreslås utformade så att en lokal skattemyndighet får helt efterge en arbetsgivares betalningsskyldighet för arbetsgivaravgifter om han inte insåg att han var arbetsgivare för den som utförde arbetet och med hänsyn till föreliggande omständigheter måste anses ha saknat anledning räkna med att han var arbetsgivare. Om den andra parten var registrerad för betalning av preliminär A-skatt får arbetsgivarens betalningsskyldighet efterges endast om särskilda skäl föreligger.

I detta sammanhang föreslås också en jämkning av 75 § uppbördslagen i form av en ny anvisningspunkt till lagrummet av innebörd att när omständigheterna varit sådana att en arbetsgivare kan få arbetsgivaravgifter eftergivna bör han inte heller vara ansvarig på grund av att han underlåtit att göra skatteavdrag.

Förslagen i denna del har inte mött någon invändning motionsledes, och utskottet biträder förslagen.

I motion Sf101 anför motionärerna att skatte- och avgiftslagstiftningen är både komplicerad och svårgenomtränglig. Utgången stämmer inte alltid överens med lagstiftningens grunder och inte heller är effekterna alltid förutsebara, vilket är ett stort rättssäkerhetsproblem. Genom de föreslagna eftergiftsbestämmelserna har, anför motionärerna, regeringen nu funnit att ett slags generalklausul är befogad för arbetsgivaravgifter. Motionärerna anser att en generalklausul med liknande innebörd borde ha generell tillämpning på hela avgifts- och skatteområdet.

Riksdagen har under en följd av år på förslag av skatteutskottet avslagit motionsyrkanden med liknande syfte som den nu förevarande, en omvänd generalklausul i skattelagstiftningen (se senast SkU 1985/86:11 och 25). Förslagen har avvisats med motiveringen att en omvänd generalklausul skulle leda till mycket betydande svårigheter i den praktiska tillämpningen och att en lagstiftning med sådant innehåll därför inte bör införas. Samtidigt har skatteutskottet uttalat att det är angeläget att författningstext utformas så att den inte kan missförstås eller ges en annan innebörd än den lagstiftaren avsett och att de tillämpande myndigheterna så långt möjligt söker följa lagstiftarens intentioner.

Utskottet kan instämma i detta uttalande som får en särskild aktualitet inför de fortsatta övervägandena om klarare och entydiga regler beträffande skyldigheten att betala socialavgifter och göra skatteavdrag. Såsom framhållits i propositionen kommer det att finnas behov av möjligheter till eftergift även om man senare inför en registrering för företagare och företag, dock att en tillämpning av bestämmelserna i fråga kommer att aktualiseras i långt mindre utsträckning sedan en sådan registrering införts. Såvitt gäller frågan om en klausul med generell tillämpning på skatteområdet finner utskottet med hänsyn till att riksdagen vid två tillfällen under föregående riksmöte avslagit yrkanden härom att det i förevarande sammanhang inte finns skäl för ändrat ställningstagande. Utskottet vill dock erinra om att frågan om ytterligare möjligheter till eftergift o. d. inom skatte- och avgiftsområdet aktualiserats under remissbehandlingen av socialavgiftsutredningens förslag. Så t. ex. har kammarrätten i Stockholm framhållit att behovet av en möjlighet att rätta till de värsta olägenheterna av en oformlig lagstiftning inte är något som är specifikt för lagstiftningen om socialavgifter utan gäller också övrig lagstiftning inom skatte- och avgiftsområdet. Remissinstansernas synpunkter ingår i det material som är föremål för fortsatta överväganden inom regeringskansliet.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion Sf101 även i nu behandlad del.

Särskilda bestämmelser för arbetstagare som har en utländsk arbetsgivare

I propositionen framhålls att svensk praxis rörande det socialförsäkringsrättsliga arbetstagarbegreppet har vållat särskilda olägenheter för utländska arbetsgivare som sysselsätter arbetstagare i Sverige. Socialavgiftsutredning-

en har undersökt olika lösningar på problemen i dessa hänseenden. Den lösning utredningen förordat och som även föreslås i propositionen innebär att en arbetstagare som sysselsätts i Sverige och en utländsk arbetsgivare får träffa avtal, varigenom arbetsgivaren befrias från skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter och arbetstagaren åtar sig att betala egenavgifter för den ersättning arbetsgivaren utger. För arbetstagaren skall inkomsten räknas som inkomst av annat förvärvsarbete vid beräkning av sjukpenninggrundande och pensionsgrundande inkomst.

Flera remissinstanser – riksförsäkringsverket, försäkringsöverdomstolen och Tjänstemännens centralorganisation – har vid remissbehandlingen varit negativa till förslaget, bl. a. därför att förslaget medför att avgifter genom avtal kan komma att överföras på den svagare av parterna. Kammarrätten i Stockholm har funnit den föreslagna särregleringen principiellt tveksam. Även andra remissinstanser har påtalat negativa effekter av att egenavgifter erläggs för tjänsteinkomster.

Även om den föreslagna avtalsfriheten i fråga om avgiftsskyldigheten för utländska arbetsgivare kan innebära fördelar för såväl arbetsgivarna som uppbördsmyndigheterna hyser utskottet viss oro för de konsekvenser förslaget kan få för den enskilde arbetstagaren. Utskottet har under behandlingen av propositionen uppmärksammats på bl. a. faran av att arbetstagarparten inte alltid kommer att ha innebörden av en överenskommelse om socialavgiftsskyldigheten klar för sig eftersom denna kan ingå som en av många punkter i ett arbetsavtal. Det finns också, såsom påpekats under remissbehandlingen, en risk för att det i dagens arbetsmarknadsläge kan vara svårt för den enskilde att motsätta sig ett avtal om att han själv skall stå för alla socialavgifter samtidigt som det kan vara besvärligt för honom att få igenom en lön som överstiger genomsnittsinkomsten för hans yrke med ett belopp motsvarande hans kostnad för egenavgifter. Utskottet vill emellertid nu inte motsätta sig att förslaget prövas, men vill understryka vikten dels av att berörda myndigheter i samråd med de fackliga organisationerna försöker finna former för en information om förslagets innebörd till de grupper på arbetsmarknaden som kan förväntas bli berörda av det, dels av att regeringen med stor uppmärksamhet följer upp de praktiska verkningarna av förslaget.

Mot de delar av propositionen som inte särskilt berörts har utskottet ingen erinran.

Författningsförslagen

Förslagen i propositionen föranleder bl. a. ändringar i uppbördslagen (1953:272) och taxeringslagen (1956:623). Med hänsyn till att skatteutskottet för närvarande bereder propositioner som också berör dessa lagar har utskottet beslutat att överlämna lagförslagen i fråga till skatteutskottet för vidare behandling.

Övriga motionsyrkanden om socialavgifter

Differentierade arbetsgivaravgifter

En arbetsgivare erlägger för närvarande arbetsgivaravgifter för tio olika ändamål med tillhopa 34,45 % av avgiftsunderlaget. Härtill kommer den allmänna löneavgiften som uppgår till 2 %. Den övervägande delen av avgiftsuttaget hänför sig till sjukförsäkringsavgiften som är 9,3 %, folkpensionsavgiften som är 9,45 % och tilläggspensionsavgiften som är 10 % av avgiftsunderlaget.

I två motioner, Sf284 av Karin Söder m. fl. (yrkande 1) och Sf320 av Alf Svensson m. fl., hemställs om förslag till en sänkning av sjukförsäkringsavgiften såvitt gäller små och medelstora företag. I motion Sf284 framhålls att den höga avgiftsbelastningen är en tung börda för småföretagen och en av de allvarligaste hämmande faktorerna för de små företagens utveckling. Med hänsyn till att sjukfrånvaron är väsentligt lägre i små företag än i stora företag bör enligt motionärerna sjukförsäkringsavgiften för småföretagen kunna sänkas. Målet bör därvid vara att avgiften sänks med 5 procentenheter för högst 15 anställda i företaget.

Motionsyrkanden om en sänkning av sjukförsäkringsavgiften i enlighet med det anförda har under en följd av år avstyrkts av utskottet med hänvisning till att en sådan differentiering av avgiftsuttaget skulle medföra betydande administrativa svårigheter (se senast SfU 1985/86:2). Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker bifall till motionerna Sf284 yrkande 1 och Sf320.

Vid beräkning av statliga myndigheters anslag till lönekostnader beaktas de sociala arbetskraftskostnaderna genom ett särskilt lönekostnadspålägg (LKP). Pålägget, som är avsett att täcka dels de generella avgifter som arbetsgivare skall betala enligt socialavgiftslagen, dels de kostnader i övrigt som är förknippade med de statliga anställningsförmånerna, fastställs av regeringen med viss procent av utgivna löneförmåner. Procentsatsen är för närvarande 39 %.

Anita Bråkenhielm anser i motion Sf304 att det är orimligt att universitetens institutioner belastas med avgifter för utländska gästföreläsare som endast vistas några dagar i Sverige. Motionären nämner ett exempel på en institution som anslagit 10 000 kr. till gästföreläsare. Beloppet räcker endast till elva gästföreläsningar à 931 kr. inkl. LKP. Om LKP inte hade behövt inbetalas skulle medlen, anför motionären, ha räckt till en 40-procentig ökning av antalet gästföreläsningar. Motionären anser att institutioner bör helt befrias från skyldigheten att betala LKP för utländska gästföreläsare och begär att regeringen skall lägga fram förslag till lagändring i detta hänseende.

Utskottet behandlade vid föregående riksmöte en motion med samma syfte som den nu förevarande. Utskottet framhöll då att man i enlighet med ett cirkulär från år 1963 vid beräkningen av LKP inte tillämpade bestämmelsen i socialavgiftslagen om att avgifter inte erläggs för ersättningar som understiger 1 000 kr. per år för en och samma arbetstagare. Utskottet har erfarit att riksrevisionsverket i samråd med riksförsäkringsverket för närvarande utarbetar nya anvisningar för myndigheterna i syfte att få en bättre

anpassning i den praktiska tillämpningen till socialavgiftslagens bestämmelser. Härigenom skulle det problem med avgifter på föreläsningsarvoden under 1 000 kr. som motionären påtalat kunna lösas.

Såvitt gäller ersättningar till utländska gästföreläsare över den nämnda beloppsgränsen vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att ett undantagande från avgiftsskyldigheten beträffande enbart denna krets av utlänningar skulle skapa problem av administrativt slag.

Med det anförda får motion Sf304 anses besvarad.

Arbetsgivaravgifter från idrottsföreningar

På grundval av bl. a. ett avgörande i försäkringsdomstolen år 1975, enligt vilket en viss ersättning till en fotbollsspelare inte skulle anses som inkomst av förvärvsarbete, har idrottsföreningarna under lång tid utgått från att arbetsgivaravgifter inte skulle komma att beräknas på utbetalda ersättningar till idrottsutövare.

Regeringsrätten fann emellertid i en dom i juni 1985 (RÅ85 1:39) att en ersättning på ca 40 000 kr. som en idrottsförening under år 1978 betalat ut till en ishockeyspelare för dennes medverkan i föreningens ishockeylag var att jämställa med ersättning för förvärvsarbete på grund av anställning. Föreningen var därför enligt domen att anse som arbetsgivare i förhållande till spelaren, och den utbetalda ersättningen skulle läggas till grund för debitering av tillkommande arbetsgivaravgifter för föreningen för utgiftsåret 1978.

För att inte idrottsföreningarna till följd av den under år 1985 ändrade rättstillämpningen skulle drabbas av en oförutsedd ekonomisk belastning föreslogs i proposition 1985/86:82 att ett särskilt förslagsanslag skulle inrättas under femte huvudtiteln (socialdepartementet) för budgetåret 1985/86, från vilket bidrag av statsmedel skulle utgå till de idrottsföreningar som debiterades arbetsgivaravgifter för år 1985 eller tidigare år. För ändamålet anvisades 30 000 000 kr. Propositionen bifölls av riksdagen (SfU 1985/86:11, rskr. 113).

Sex motioner berör frågan om idrottsföreningarnas skyldighet att betala arbetsgivaravgifter. Två av dessa motioner, 256 av Jan Hyttring m. fl. och 257 av Bo Lundgren och Wiggo Komstedt, har väckts med anledning av den förenämnda propositionen. I motion 256 framhålls att idrottsrörelsen byggt sin ekonomi och sina ekonomiska åtaganden på föreställningar att ersättningen till spelare inte skulle vara sådan lön som grundar skyldighet att erlägga arbetsgivaravgifter. I flera avseenden har idrottsklubbarna själva sökt skapa sociala trygghetssystem för de aktiva, och nu ändrad praxis innebär enligt motionärerna att klubbarna riskerar att få dubbla kostnader härför. Motionärerna anser att man bör pröva ett system som innebär att idrottsföreningarna själva tar ansvaret och kostnaderna för idrottsutövarnas sociala grundskydd (yrkande 1). I avvaktan härpå bör staten tills vidare ge bidrag till arbetsgivaravgifterna (yrkande 2). Motionärerna i motion 257 begär förslag om att en möjlighet införs för idrottsmän som uppbär ekonomisk ersättning av större omfattning än ett halvt basbelopp att själva välja om ersättningen skall ge rätt till förmåner och om arbetsgivaravgifter skall betalas eller ej. Ingrid Hemmingsson begär i motion Sf224 en

totalöversyn av idrottsföreningarnas ekonomiska situation med tyngdpunkten lagd på idrottsutövarnas sociala förmåner och finansieringen av dessa. Därvid bör undersökas om det finns andra typer av försäkringar som bättre kan anpassas till idrottens villkor. Hugo Hegeland begär i motion Sf253 en utredning om möjligheter för idrottsklubbar att välja mellan att tillhöra socialförsäkringen eller stå utanför systemet i kombination med att göra motsvarande avsättningar på skattefritt konto i riksbanken. Vid medgivet uttag skall detta beskattas. Även Kjell-Arne Welin m. fl. begär i motion Sf294 en utredning om idrottsutövares sociala skydd. Motionärerna anser bl. a. att gränsen för skyldighet att erlägga arbetsgivaravgifter bör ligga vid ersättningar över två basbelopp. Utredningen bör även utmynna i förslag om hur de merkostnader som idrottsföreningarna åsamkas genom skyldigheten att erlägga arbetsgivaravgifter skall finansieras. Utredningsarbetet bör avslutas under år 1986 och i avvaktan på resultatet bör bidrag till arbetsgivaravgifterna under år 1986 utgå. Göran Ericsson och Ingrid Hemmingsson, slutligen, begär i motion Sf322 ett tillkännagivande om att gränsen för idrottföreningarnas skyldighet att erlägga arbetsgivaravgifter på ersättningar inte bör understiga två och ett halvt basbelopp.

Sveriges riksidrottsförbund har i september i år överlämnat en utredning om arbetsgivaravgifter till regeringen. Utredningen har utarbetats av en inom riksidrottsstyrelsen tillsatt grupp. I utredningen presenteras tre alternativa lösningar på behovet av socialt skydd för idrottsutövare. Alternativ 1 innebär att idrottsutövare erhåller lagstadgade sociala förmåner utan att avgifter behöver erläggas. Alternativ 2 innebär att idrottsutövaren erhåller skydd genom en privat försäkring som föreningen tvingas teckna enligt lag. Alternativ 3 slutligen innebär att idrottsrörelsen erlägger avgifter för sådana idrottsutövare som uppbär en årlig idrottsersättning överstigande två basbelopp medan övriga idrottsutövares skydd upprätthålls enligt alternativ 2.

Även om utskottet har förståelse för att den ändrade situationen kan medföra ekonomiska problem för många idrottsföreningar har utskottet den principiella uppfattningen att inkomster i samband med idrottsutövning i likhet med andra inkomster bör grunda rätt till socialförsäkringsförmåner och föranleda att socialavgifter erläggs. En lösning på idrottsföreningarnas ekonomiska problem får därför sökas på annat sätt än genom att man gör avkall på det skydd som socialförsäkringarna erbjuder. Regeringen har på olika sätt, bl. a. genom den utredning om arbetsgivaravgifter som Riksidrottsförbundet överlämnat, redan fått ett underlag för en bedömning av idrottsrörelsens behov av statligt stöd. Utskottet finner mot denna bakgrund inte anledning att förorda någon ytterligare utredning i syfte att helt eller delvis befria idrottsrörelsen från skyldighet att erlägga arbetsgivaravgifter för utgivna ersättningar eller att göra några uttalanden om behovet av fortsatta statsbidrag för att täcka sådana avgifter. Utskottet avstyrker således bifall till motionerna 256, 257, Sf224, Sf253, Sf294 och Sf322.

Värdet av naturaförmåner

Vid beräkning av underlaget för socialavgifter skall naturaförmåner värderas på samma sätt som vid beräkning av preliminär A-skatt. Riksskatteverket fastställer varje år vilka värden som skall gälla genomsnittligt för riket. Dessa värden skall anges i skattetabeller.

I motion Sf305 av Erik Holmkvist framhålls att en schablonberäkning av bostadsvärdet utan hänsynstagande till marknadsvärdet vid beräkning av socialavgifter innebär att någon hänsyn inte tas till om bostaden ligger i storstad eller i glesbygd. Sådan hänsyn tas däremot vid taxeringen eftersom värdet då baseras på marknadshyran. I extrema fall leder detta till att även om en anställd betalar marknadshyra för en bostad i glesbygd får arbetsgivaren betala socialavgift för den påstådda bostadsförmån som utgör skillnaden mellan marknadsvärdet och schablonvärdet vid beräkning av socialavgifter. Motionären begär att riksdagen beslutar dels att arbetsgivaravgiften för naturaförmåner skall beräknas på samma underlag som används vid beskattningen, dels att arbetsgivaravgifter ej skall påföras om det beräknade förmånsvärdet inte är högre än 20 % av marknadsvärdet.

De av motionären påtalade skillnaderna mellan förmånsvärdet vid beskattningen och förmånsvärdet vid uttag av socialavgifter sammanhänger med att man vid taxeringen av den enskilde förmånstagaren och vid beräkningen av pensionsgrundande inkomst för denne har möjlighet att justera det schablonmässiga förmånsvärde som legat till grund för beräkning av preliminär A-skatt i de fall värdet inte skulle överensstämma med marknadsvärdet på orten. Eftersom uppbörden av socialavgifter sker i samband med uppbörden av preliminär skatt och i princip är definitiv justeras inte avgiftsunderlaget. Såsom påpekats i motionen har förmånsskattekommittén (Ds Fi 1985:13) tagit upp frågan om hur de preliminära bostadsförmånsvärdena bättre skall kunna anpassas till marknadsvärdet. Kommittén har föreslagit dels att en regional anpassning sker av genomsnittsberäkningen, dels att en förväntad prisutveckling får beaktas vid värdebestämningen. Vidare har kommittén föreslagit att anvisningsverksamheten utvidgas. Härigenom skulle den preliminära beräkningen i många fall överensstämma med taxeringen.

Kommitténs förslag vilket – om det genomförs – också påverkar underlaget för uttag av arbetsgivaravgifter bereds för närvarande inom regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av beredningen bör avvaktas och avstyrker bifall till motion Sf305.

Kostnadsersättningar och kostnadsavdrag

I underlaget för arbetsgivaravgifter ingår lön och vissa avgiftspliktiga naturaförmåner eller – vid ett uppdragsförhållande – annan ersättning för utfört arbete. Vid bestämmandet av avgiftsunderlaget skall enligt 2 kap. 4 § socialavgiftslagen bl. a. bortses från ersättning till den del denna motsvarar kostnader i arbetet som arbetstagare haft att täcka med ersättningar. En förutsättning härför är dock att kostnaderna kan beräknas uppgå till minst 10 % av arbetstagarens ersättning från arbetsgivaren under utgiftsåret.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får fastställa schablon för beräkning av arbetstagares kostnader i viss verksamhet. Sådana schabloniserade kostnadsavdrag för vissa grupper av arbetstagare har senast fastställts av riksskatteverket i RSSF 1986:7.

Nic Grönvall anför i motion Sf327 att samordningen med skattesystemet nu synes ha lett till att varje form av reseersättning behandlas som en del av avgiftsunderlaget trots att en sådan tillämpning leder till helt absurda förhållanden. Det är, anser motionären, nödvändigt att åtskilja reseersättningar som utges i samband med uppdrag som utförs på arbetsliknande sätt, t. ex. långvariga konsultuppdrag och ersättningar vid uppdrag av tillfällig natur, såsom styrelseuppdrag och tillfälliga konsultuppdrag. I de senare fallen bör enligt motionären kostnads- och reseersättningar ej läggas uppdragsersättningen vid beräkningen av socialavgifter och pensionsgrundande inkomst även om de i inkomstskattehänseende skall redovisas som del av lön. Motionären begär att regeringen framlägger förslag till ändring av socialavgiftslagen i detta hänseende (yrkande 1). Vidare begär motionären att riksskatteverket utfärdar schablonregler för kostnadsavdragsberäkning (yrkande 2).

Utskottet vill erinra om att tillkomsten av socialavgiftslagen och det nya uppbördssystemet för socialavgifter inte inneburit någon materiell ändring i reglerna om beräkning av pensionsgrundande inkomst eller beräkning av socialavgifter såvitt avser uppdragsersättningar. Förarbetena till lagen om försäkring för allmän tilläggspension (prop. 1959:100) och de ändringar som gjordes i AFL i samband med införande av enhetliga regler för beräkning av socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m. (prop. 1975/76:46) är sålunda alltjämt vägledande för bedömningen av vad som avses med "ersättning för utfört arbete".

Enligt vad utskottet erfarit har en dom, varigenom ersättning som utgivits till styrelseledamöter för omkostnader för fullgörande av uppdraget ansetts skola ingå i avgiftsunderlaget för arbetsgivaravgifter, överklagats till regeringsrätten. I avvaktan på regeringsrättens avgörande anser utskottet att yrkande 1 i motionen inte bör föranleda någon åtgärd. Inte heller bör yrkande 2 i motionen föranleda någon åtgärd eftersom schablonregler för kostnadsavdragsberäkning redan fastställts av riksskatteverket.

Egenavgifter

Överensstämmelse mellan förmåner och avgifter

Egenföretagare som bedriver rörelse eller brukar jordbruksfastighet erlägger egenavgifter för sju olika ändamål, sjukförsäkringsavgift, folkpensionsavgift, tilläggspensionsavgift, delpensionsavgift, barnomsorgsavgift, arbetsskadeavgift och arbetarskyddsavgift. Härtill kommer allmän löneavgift. Avgiftsuttaget uppgår för närvarande till 34,25 % av avgiftsunderlaget som i regel utgörs av den vid taxeringen fastställda nettoinkomsten av rörelse och jordbruk. Egenavgifter påförs inte om inkomsten understiger 1 000 kr.

Egenavgiften till sjukförsäkringen avser att täcka kostnader för inte bara sjukpenning utan även bl. a. sjuk- och tandvårdsförmåner. Val av karenstid

inom sjukpenningförsäkringen föranleder nedsättning av sjukförsäkringsavgiften.

Egenföretagarnas avgiftsskyldighet berörs i ett flertal motioner. I motionerna Sf203 av Martin Olsson, Sf242 av Gullan Lindblad och Karl-Gösta Svenson och Sf266 av Karin Israelsson och Rune Backlund erinrar motionärerna om att sjukpenningförmåner endast utgår vid inkomster över 6 000 kr. och ATP-förmåner vid inkomster över ett basbelopp medan socialavgifter erläggs även på inkomster under nämnda belopp. I motion Sf203 begärs utredning och förslag i syfte att få bättre överensstämmelse mellan egenavgifter och förmåner från sjukförsäkringen och ATP-försäkringen medan i motion Sf242 begärs åtgärder i samma syfte. Frågan bör, anför motionärerna i sistnämnda motion, kunna tas upp igen till utredning inom ramen för pensionsberedningens (S 1984:03) och rehabiliteringsutredningens (S 1985:02) arbete. I motion Sf266 ges ett flertal exempel på effekter av den bristande överensstämmelsen mellan egenföretagares förmåner och avgifter i lägre inkomstskikt. Motionärerna begär förslag om sänkta egenavgifter för företagare med låga inkomster så att egenavgifter inte tas ut på inkomster under 6 000 kr. och ATP-avgift inte tas ut på inkomster under ett basbelopp. Vidare anser motionärerna att bestämmelserna om socialavgifter bör ses över och harmoniseras med rådande förmåns- och skattesystem. Motionerna Sf284 av Karin Söder m. fl. (yrkande 2) och Sf267 av Stig Josefson m. fl. berör enbart den bristande överensstämmelsen mellan uttag av ATP-avgift och ATP-förmåner för egenföretagare. I den förstnämnda motionen begärs utredning och förslag i syfte att nå en bättre överensstämmelse, antingen genom att ATP-poäng ges för inkomster under ett basbelopp eller att avgift inte tas ut på sådana inkomster. I den senare motionen begärs förslag om att ATP-avgift som inte motsvaras av någon förmån inte bör tas ut för företagare.

Bertil Danielsson och Ewy Möller begär i motion Sf225 en översyn i syfte att lindra avgiftsuttaget för nyetablerade företagare och därmed underlätta deras ekonomiska situation. Motionärerna erinrar om de möjligheter en företagare har att dra av de första årens förluster vid taxeringen av senare års överskott. I de fall någon taxerad inkomst då inte uppkommer eller den taxerade inkomsten understiger ett basbelopp bör enligt motionärerna egenavgifter inte tas ut.

När utskottet vid föregående riksmöte behandlade likartade motionsyrkanden i betänkande SfU 1985/86:2 framhöll utskottet att den bristande överensstämmelsen mellan avgifter och förmåner har sin grund i bl. a. den allmänna försäkringens solidariska och obligatoriska karaktär och att de olika försäkringsgrenarna bör betraktas som delar av ett sammanhängande socialförsäkringssystem. Detta betraktelsesätt förstärktes av det synsätt som kommit till uttryck i socialpolitiska samordningsutredningens betänkande (SOU 1979:94) och riksdagsbehandlingen av den därav föranledda propositionen (prop. 1982/83:3, SfU 1982/83:14, rskr. 211). Även om den bristande överensstämmelsen under senare år förstärkts genom den nya lagen om socialavgifter hade samtidigt det nya avgiftssystemet enligt utskottets mening inneburit betydande administrativa lättnader för såväl myndigheter som arbetsgivare och egenföretagare. Utskottet var mot denna bakgrund inte

berett förorda en återgång till en differentiering av avgifterna för att få bättre överensstämmelse med förmånerna.

Utskottet anser sig inte nu ha anledning frångå denna ståndpunkt. Utskottet vill dock peka på att inom riksförsäkringsverket pågår för närvarande vissa överväganden som kan få återverkningar för den framtida beräkningen av egenavgifter. Utskottet syftar främst på det uppdrag att utreda vissa frågor angående egenavgifter och pensionsgrundande inkomst för ägare av jordbruksfastighet som riksförsäkringsverket fått och som närmare kommer att beröras i det följande avsnittet. Riksförsäkringsverket har också, enligt vad som framgår av verkets anslagsframställning för nästa budgetår, för avsikt att undersöka möjligheterna att införa en frivillig sjukpenningförsäkring för egenföretagare i kombination med en obligatorisk grundförsäkring.

Med det anförda får motionerna Sf203, Sf225, Sf242, Sf266, Sf267 och Sf284 yrkande 2 anses besvarade.

Egenavgifter för vissa skogsbruks- och jordbruksinkomster

För inkomster i förvärvskällan jordbruksfastighet gäller att om fastigheten inte brukats under inkomståret är inkomsterna inte avgiftsgrundande, exempelvis om inkomsterna endast är intäkter från s. k. rotpostförsäljning. Har fastigheten däremot brukats under inkomståret skall egenavgifter erläggas. Avgiftsunderlagets storlek är härvid beroende på om den försäkrade själv brukat fastigheten eller om han endast varit s. k. passiv delägare. I det förstnämnda fallet debiteras den försäkrade samtliga egenavgifter för sina inkomster av fastigheten. För en passiv delägare i en jordbruksfastighet är inkomsten inte sjukpenninggrundande men däremot pensionsgrundande. Således debiteras i detta fall endast fyra avgifter som knyter an till den pensionsgrundande inkomsten, nämligen folkpensionsavgiften, tilläggspensionsavgiften, delpensionsavgiften och den allmänna löneavgiften.

Konsekvenserna i avgiftshänseende för en ägare av jordbruksfastighet som brukat jordbruksfastigheten endast tillfälligt under året har belysts i två motioner. Martin Olsson ger i motion Sf211 ett exempel på hur en mindre intäkt av försålda produkter från en jordbruksfastighet leder till höga avgifter för inkomster av rotpostförsäljningar och arrenden. Motsvarande effekter om ägaren av jordbruksfastigheten själv avverkar ett mindre parti virke för försäljning påtalas i motion Sf291 av Karl Erik Eriksson och Börje Stensson. I båda motionerna framhålls behovet av en översyn av bestämmelserna om uttag av egenavgifter i sådana situationer som återgivits i motionerna.

De problem som motionärerna tagit upp har tidigare uppmärksammats i utredningssammanhang. Virkesförsörjningsutredningen framhöll i betänkandet SOU 1981:81, Skogsindustrins virkesförsörjning, att de gällande reglerna för egenavgifterna, liksom marginalskatterna, torde ha en hämmande effekt på avverkningen av skog. Utredningen ansåg det angeläget att uttaget av egenavgifter lades om så att begreppet brukande av jordbruksfastighet kom att svara mot de fall då ett faktiskt brukande förekommer och att avgifter togs ut endast på värdet av egen arbetsinsats. En särskild arbetsgrupp inom regeringskansliet har härefter lagt fram ett förslag i promemorian

Ds F 1983:21, Breddat underlag för produktionsfaktorskatten, om att en särskild avgift, grundavgift, skulle tas ut på bl. a. vissa "passiva", avgiftsfria, jordbruksinkomster t. ex. arrendeinkomster och intäkter av s. k. rotpostförsäljning. Enligt direktiven till den år 1985 beslutade utredningen om reformerad företagsbeskattning (dir. 1985:30) skall utredningen även studera de nämnda förslagen i Ds Fi 1983:21 och remissinstansernas synpunkter på förslagen.

Med hänsyn till den betydelse reglerna om egenavgifter har när det gäller att överväga åtgärder för att öka virkesutbudet har regeringen härefter i juni i år uppdragit åt riksförsäkringsverket att skyndsamt utreda vissa frågor angående egenavgifter och pensionsgrundande inkomst för ägare av jordbruksfastighet. I en till uppdraget fogad promemoria lämnas en redogörelse för gällande ordning och frågans tidigare behandling. I promemorian framhålls att det synes angeläget att söka en snar lösning samt undanröja de mest påtagliga nackdelarna av gällande regler och att detta förutsätter åtgärd på lagstiftningsplanet. Den väg som enligt promemorian i första hand kan skönjas är att försöka skapa en undantagsreglering i AFL som medger att en ägare av en jordbruksfastighet har en viss egenregiverksamhet och mindre intäkter därav utan att detta skall medföra att nettoinkomsten av fastigheten blir förmåns- och avgiftsgrundande. Ett alternativ till en allmänt formulerad undantagsbestämmelse skulle kunna vara att ha en schablonregel som undantar intäkterna under inkomståret av egenregiverksamhet om de inte når upp till en viss minsta nivå, t. ex. ett basbelopp. Riksförsäkringsverket har frihet att pröva också andra modeller för undantagsreglering eller diskutera och föra fram nya uppslag för att undvika nackdelar med gällande ordning. Verkets förslag som skall utarbetas i samråd med riksskatteverket, föreligger den 19 december i år.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att syftet med motionerna Sf211 och Sf291 redan är tillgodosett, och utskottet avstyrker bifall till desamma.

Kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst

Fr. o. m. år 1982 har kvittningsrätten vid beräkning av inkomst av annat förvärvsarbete än anställning slopats, vilket påverkar beräkningen av den pensionsgrundande inkomsten och därmed även underlaget för socialavgifter. Sålunda får underskott i en rörelse inte kvittas mot överskott i en annan rörelse och inte heller underskott i en jordbruksfastighet mot överskott i en annan jordbruksfastighet.

I motionerna Sf210 av Martin Olsson och Sf217 av förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. begärs ett tillkännagivande om att kvittningsrätten skall återinföras. Motionärerna ger exempel på hur förbudet mot kvittning slår särskilt hårt mot den som driver ett jordbruk eller en rörelse som i sig inte är bärkraftig eller vars företag är i ett uppbyggnadsskede. Motionärerna menar att reglerna missgynnar dem som av olika skäl bedriver sin verksamhet i flera förvärvskällor.

Riksdagen har efter det att kvittningsrätten slopades vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden av samma slag som i de förevarande motionerna

(se senast SfU 1985/86:2). Dessa yrkanden har avslagits med motiveringen att det inte kan godtas att en försäkrads framtida pension skulle kunna begränsas genom möjligheterna till kvittning vid beräkningen av den pensionsgrundande inkomsten. Utskottet har nu inte anledning frångå sin tidigare uppfattning i frågan och avstyrker bifall till motionerna Sf210 och Sf217.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *klarare regler för socialavgifter*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Sf102 yrkande 2, 1986/87:Sf103, 1985/86:Sf226, 1985/86:Sf252 och 1985/86:Sf306,

2. beträffande *ansökan om förhandsbesked*

att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motionerna 1986/87:Sf101 yrkande 1 och 1986/87:Sf102 yrkande 1 antar i propositionen framlagt förslag till nya 22 a och 22 c §§ samt ny lydelse av 51 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare,

3. beträffande *en omvänd generalklausul*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Sf101 yrkande 2,

4. att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. Lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare i vad förslaget inte berörts under moment 2 ovan,
2. Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,

5. beträffande *sänkt sjukförsäkringsavgift*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf284 yrkande 1 och 1985/86:Sf320,

6. beträffande *lönekostnadspålägg för utländska gästföreläsare*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf304,

7. beträffande *arbetsgivaravgifter från idrottsföreningar*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:256, 1985/86:257, 1985/86:Sf224, 1985/86:Sf253, 1985/86:Sf294 och 1985/86:Sf322,

8. beträffande *förmån av bostad*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf305,

9. beträffande *kostnadsersättningar och kostnadsavdrag*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf327,

10. beträffande *överensstämmelse mellan förmåner och avgifter*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf203, 1985/86:Sf225, 1985/86:Sf242, 1985/86:Sf266, 1985/86:Sf267 och 1985/86:Sf284 yrkande 2,

11. beträffande *egenavgifter för vissa skogsbruks- och jordbruksinkomster*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf211 och 1985/86:Sf291,

12. beträffande *kvittningsrätt*

att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf210 och 1985/86:Sf217.

Stockholm den 27 november 1986

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Börje Nilsson (s), Ralf Lindström (s), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Margareta Persson (s), Ingegerd Anderlund (s) och Erik Janson (s).

Reservationer

1. Klarare regler för socialavgifter (mom. 1)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Även utskottet" och slutar med "ovan anfört" bort ha följande lydelse.

Enligt utskottets uppfattning är den i propositionen föreslagna möjligheten till eftergift av betalningsskyldighet för arbetsgivaravgifter och möjlighet till förhandsbesked angående skyldigheten att betala socialavgifter inte tillräcklig, utan den enskildes rättstrygghet när det gäller avgiftsskyldigheten måste snarast stärkas betydligt över vad förslaget i propositionen medger.

Numera förekommer ett vidgat samarbete mellan lokala skattemyndigheter och länsstyrelsernas mervärdeskatteenheter i samband med att formen för inbetalning av preliminär skatt och registrering till mervärdeskatt skall bli föremål för beslut. Det sker en mycket noggrann kontroll innan någon person registreras som skatt- och redovisningsskyldig till mervärdeskatt. Med hänsyn härtill anser utskottet att reglerna skall utformas så, att om uppdragstagaren vid tidpunkten för avtalets ingående är registrerad för betalning av preliminär B-skatt eller för redovisning av mervärdeskatt skall uppdragsgivaren ej kunna åläggas betalningsansvar för sociala avgifter. Ej heller skall, oaktat att ingen av ovan anförda förutsättningar är uppfylld, betalningsansvar kunna krävas, om det är uppenbart att ersättningen för uppdragstagaren utgör intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse.

Det nu föreslagna systemet bör införas i avvaktan på resultatet av de överväganden som pågår med att vidareutveckla socialavgiftsutredningens förslag, och regeringen bör skyndsamt lägga fram förslag till lagändringar i enlighet med vad utskottet ovan anfört.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

1. beträffande *klarare regler för socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Sf102 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1986/87:Sf103, 1985/86:Sf226, 1985/86:Sf252 och 1985/86:Sf306 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Klarare regler för socialavgifter (mom. 1)

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Även utskottet" och slutar med "ovan anfört" bort ha följande lydelse.

Nuvarande regler för uttag av arbetsgivaravgifter har stora brister ur rättssäkerhetssynpunkt, och en generell tillämpning av de förslag om förhandsbesked som regeringen lagt fram blir krånglig, tidsödande för den enskilde och skapar onödig byråkrati. Utskottet anser att de annorlunda regler som i dag gäller för småhusägare och lägenhetsinnehavare bör kunna gälla generellt. Möjligheten till förhandsbesked i enlighet med propositionens förslag behöver då endast användas i de fall tveksamhet om avgiftsskyldigheten fortfarande uppkommer. Utskottet biträder sålunda förslaget i motion Sf103 som tillgodoser syftet med de övriga motionsyrkandena om klarare regler för vem som skall betala socialavgifter. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

1. beträffande *klarare regler för socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Sf103 och med anledning av motionerna 1986/87:Sf102 yrkande 2, 1985/86:Sf226, 1985/86:Sf252 och 1985/86:Sf306 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Klarare regler för socialavgifter (mom. 1)

Margareta Andrén och Kenth Skårvik (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Även utskottet" och slutar med "ovan anfört" bort ha följande lydelse.

Såsom framhållits i motion Sf226 av Bengt Westerberg m. fl. uppstår stora olägenheter av att arbetsgivar/arbetstagarbegreppen tolkas på olika sätt inom olika lagstiftningsområden. För att undvika nuvarande problem bör begreppen arbetsgivare resp. arbetstagare få en enhetlig definition i vart fall i skatte- och avgiftslagstiftningen. Socialavgiftsutredningens förslag om att ett "företagarkort" skall införas för fysiska personer ger visserligen möjlighet att kontrollera om den anlitade personen är företagare eller ej. Därmed är dock huvudproblemet inte alls löst. Arbetstagarbegreppet tolkas av domstol, oavsett företagarkort. Det är således nödvändigt att arbetsgivar/arbetstagarbegreppen snarast ges en enhetlig definition och det fortsatta arbetet i regeringskansliet måste bedrivas med denna målsättning. Förslag i frågan bör föreläggas riksdagen under innevarande riksmöte. Det anförda som med anledning av motionerna Sf226 och Sf252 bör ges regeringen till känna tillgodoser också i huvudsak syftet med motionerna Sf102, Sf103 och Sf306, och dessa motioner bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

1. beträffande *klarare regler för socialavgifter*

att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:Sf226 och 1985/86:Sf252 och med avslag på motionerna 1986/87:Sf102 yrkande 2, 1986/87:Sf103 och 1985/86:Sf306 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Nils Carlshamre (m), Margareta Andrén (fp), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp) och Siri Häggmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Förslaget om" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse.

Enligt utskottets mening har några tillräckligt vägande skäl inte anförts mot att låta endast en av parterna i ett uppdragsförhållande ansöka om förhandsbesked. Även om de flesta ansökningarna sannolikt skulle vara gemensamma för parterna kan det finnas situationer då möjligheten att göra ansökan för ena parten kan behövas. En sådan möjlighet bör då såsom begärts i motionerna Sf101 och 102 finnas. Regeringens förslag bör således ändras i detta hänseende.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

2. beträffande *ansökan om förhandsbesked*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Sf101 yrkande 1 och 1986/87:Sf102 yrkande 1 och med avslag på propositionen i motsvarande del antar följande såsom *Reservanternas förslag* betecknade lydelse av 22 a, 22 c och 51 §§ lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare.

Föreslagen lydelse	*Reservanternas förslag*
22 a §	
Den lokala skattemyndigheten får meddela förhandsbesked angående skyldigheten att betala socialavgifter efter *gemensam* skriftlig ansökan av *dem* som har träffat eller avser att träffa avtal, enligt vilket den ene (uppdragstagaren) mot ersättning skall utföra ett arbete åt den andre (uppdragsgivaren).	Den lokala skattemyndigheten får meddela förhandsbesked angående skyldigheten att betala socialavgifter efter skriftlig ansökan av *den* som *med en annan* har träffat eller avser att träffa avtal, enligt vilket den ene (uppdragstagaren) mot ersättning skall utföra ett arbete åt den andre (uppdragsgivaren).
Sökandena skall lämna de uppgifter som behövs för att ett förhandsbesked skall kunna meddelas. Om den lokala skattemyndigheten finner att den inte har tillräcklig grund för att meddela ett förhandsbesked skall ansökningen avvisas.	*Sökanden* skall lämna de uppgifter som behövs för att ett förhandsbesked skall kunna meddelas. Om den lokala skattemyndigheten finner att den inte har tillräcklig grund för att meddela ett förhandsbesked skall ansökningen avvisas.
22 c §	
Ett förhandsbesked som har vunnit laga kraft skall om *en av sökandena* yrkar det och beskedet är tillämpligt, iakttas vid tillämpningen av bestämmelserna om arbetsgivaravgifter och egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter samt av bestämmelserna av sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.	Ett förhandsbesked som har vunnit laga kraft skall, om *uppdragsgivaren eller uppdragstagaren* yrkar det och beskedet är tillämpligt, iakttas vid tillämpningen av bestämmelserna om arbetsgivaravgifter och egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter samt av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om

Föreslagen lydelse	*Reservanternas förslag*
Förhandsbeskedet gäller ersättning som utges sedan beskedet har meddelats men inte senare än ett år därefter.	allmän försäkring. Förhandsbeskedet gäller ersättning som utges sedan beskedet har meddelats men inte senare än ett år därefter.
51 §	
Beslut av den lokala skattemyndigheten eller sjömansskattekontoret, som får överklagas, skall på ansökan av arbetsgivaren eller, när fråga är om beslut enligt 22 a §, *en av sökandena* omprövas av den lokala skattemyndigheten respektive sjömansskattekontoret. Ansökningshandlingen skall ha kommit in före besvärstidens utgång. Vad som har sagts nu gäller dock inte beslut enligt 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket eller 19 § andra stycket. Ett beslut får inte omprövas om arbetsgivaren eller det allmänna ombudet har anfört besvär över det. I fråga om beslut som har meddelats enligt 22 a § gäller vad som sagts nu, om *en av sökandena* anfört besvär över beslutet.	Beslut av den lokala skattemyndigheten eller sjömansskattekontoret, som får överklagas, skall på ansökan av arbetsgivaren eller, när fråga är om beslut enligt 22 a §, *uppdragsgivaren eller uppdragstagaren* omprövas av den lokala skattemyndigheten respektive sjömansskattekontoret. Ansökningshandlingen skall ha kommit in före besvärstidens utgång. Vad som har sagts nu gäller dock inte beslut enligt 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket eller 19 § andra stycket. Ett beslut får inte omprövas om arbetsgivaren eller det allmänna ombudet har anfört besvär över det. I fråga om beslut som har meddelats enligt 22 a § gäller vad som sagts nu, om *uppdragsgivaren eller uppdragstagaren* anfört besvär över beslutet.

5. En omvänd generalklausul (mom. 3)

Nils Carlshamre (m), Margareta Andrén (fp), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp) och Siri Häggmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Riksdagen har" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse.

Utskottet delar den i motion Sf101 framförda uppfattningen att de mycket svåröverskådliga och svårtolkade svenska skatte- och avgiftsreglerna kan behöva kompletteras med en omvänd generalklausul i syfte att förhindra att lagstiftningens bristande utformning ger ett oskäligt resultat som inte står i överensstämmelse med lagstiftningens grunder. Den nu föreslagna bestämmelsen om eftergift av betalningsskyldigheten för arbetsgivaravgiften visar enligt utskottets uppfattning att det administrativt går att hantera en generalklausul, och riksdagen bör därför begära förslag om att en sådan klausul införs generellt för skatte- och avgiftslagstiftningen.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

3. beträffande *en omvänd generalklausul*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Sf101 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Sänkt sjukförsäkringsavgift (mom. 5)

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Motionsyrkanden om" och slutar med "och Sf320" bort ha följande lydelse.

Som framhållits i motion Sf284 utgör den höga sjukfrånvaron på många större arbetsplatser fortfarande ett stort problem. På grund av avgiftssystemets utformning innebär detta i praktiken att många småföretag tvingas subventionera de större företagen. Småföretagen utgör ett viktigt underlag för sysselsättningen. Den höga avgiftsbelastningen innebär dock en väsentlig hämmande faktor för dessa företags utveckling. Mot bakgrund av vad som nu anförts bör sjukförsäkringsavgiften för småföretagen kunna sänkas kraftigt. En sådan förändring bör enligt utskottets mening vara möjlig att genomföra utan att avgiftssystemet behöver bli nämnvärt mer komplicerat. Det bör överlåtas på regeringen att närmare utforma förslagen. Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till motion Sf284 yrkande 1. Härigenom tillgodoses även motion Sf320.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa

> 5. beträffande *sänkt sjukförsäkringsavgift*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf284 yrkande 1 och med anledning av motion 1985/86:Sf320 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Lönekostnadspålägg för utländska gästföreläsare (mom. 6)

Nils Carlshamre (m), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m) och Rune Backlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "Utskottet behandlade" och slutar på s. 13 med "anses besvarad" bort ha följande lydelse.

Som framhållits i motion Sf304 innebär den nuvarande skyldigheten för universitetsinstitutionerna att erlägga LKP för arvoden som utbetalats till utländska gästföreläsare en tung belastning ekonomiskt för de berörda institutionerna. Avgifterna motsvaras i allmänhet inte heller av någon förmån som kommer gästföreläsaren till del. Ett avskaffande av skyldigheten att erlägga LKP på föreläsningsarvodet skulle i stället i realiteten betyda förbättrade möjligheter att upprätthålla internationella kontakter och dra nytta av gästande forskares speciella kunskaper. Utskottet tillstyrker således motion Sf304 och anser att regeringen bör förelägga riksdagen förslag i enlighet med vad utskottet anfört.

dels att utskottet under mom. 6 bort hemställa

> 6. beträffande *lönekostnadspålägg för utländska gästföreläsare*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf304 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Arbetsgivaravgifter från idrottsföreningar (mom. 7)

Nils Carlshamre (m), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m) och Rune Backlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Även om" och slutar med "och Sf322" bort ha följande lydelse.

Genom den ändrade rättstillämpningen som medfört att idrottsföreningar numera skall erlägga arbetsgivaravgifter för högre ersättningar än ett halvt basbelopp till idrottsutövare har idrottsrörelsens ekonomiska situation radikalt förändrats. Ett års arbetsgivaravgifter kan beräknas uppgå till ca 25 milj. kr. Nya inkomster kan inte skapas i den utsträckning som förutses för utgiftsökningen, vilket innebär att verksamheten med bredd- och ungdomsidrotten kommer att drabbas.

Riksidrottsförbundet har som nämnts överlämnat en utredning till regeringen, vari förs fram olika alternativ för hur idrottsutövarna skall kunna få ett försäkringsskydd till rimliga kostnader. Enligt utskottets mening är denna fråga, mot bakgrund av den pressade ekonomiska situation som uppkommit i idrottsföreningarna och betydelsen av att den hittillsvarande breda verksamheten kan bibehållas och utvecklas, så viktig att regeringen snarast bör låta utreda den. Utredningen bör förutsättningslöst pröva hur idrottsutövarnas sociala skydd bäst kan utformas och lämna förslag till hur kostnaderna härför skall finansieras.

dels att utskottet under mom. 7 bort hemställa

> 7. beträffande *arbetsgivaravgifter från idrottsföreningar*
> att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:256, 1985/86:257, 1985/86:Sf224, 1985/86:Sf253, 1985/86:Sf294 och 1985/86:Sf322 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Överensstämmelse mellan förmåner och avgifter (mom. 10)

Nils Carlshamre (m), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m) och Rune Backlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "När utskottet" och slutar på s. 18 med "anses besvarade" bort ha följande lydelse.

Den bristande överensstämmelsen mellan avgifter och förmåner ger i många fall ett för den enskilde helt orimligt resultat. Socialavgifter kan sålunda debiteras för inkomster som är så små att de inte ger rätt till någon ersättning från sjukpenningförsäkringen och tilläggspensioneringen. Avgifterna får då karaktären av en ren skatt som skall utgå trots att vederbörande vid inkomstbeskattningen inte anses ha någon egentlig skatteförmåga. I låga inkomstlägen kan den avgiftsskyldige inte heller tillgodogöra sig avdrag för de egenavgifter han betalar, varför avgifterna i realiteten blir dyrare än för personer med högre inkomster. Nuvarande system kan också leda till social orättvisa mellan makar som båda deltar i arbetet i jordbruket eller rörelsen

genom att båda makarna även i inkomstlägen mellan ett och två basbelopp kan mista ATP-skyddet om en inkomstuppdelning sker.

Nuvarande regler med avgiftsskyldighet för hela inkomsten, utom i de fall den inte uppgår till 1 000 kr., motiveras med att de är administrativt enkla att tillämpa. Detta motiv har enligt utskottets uppfattning endast bärkraft när det gäller arbetsgivaravgifterna. Egenavgifterna beräknas individuellt på grundval av den taxerade inkomsten och debiteras och uppbärs som skatt. Med nuvarande debiterings- och uppbördsteknik kan det inte möta några svårigheter att ha särskilda regler för skyldigheten att betala egenavgifter och på så sätt få en överensstämmelse mellan förmåner och avgifter. Enligt utskottets mening kan det inte accepteras att personer med låga inkomster nu tvingas att betala egenavgifter som endast används för att finansiera förmåner för dem som har högre inkomster.

På grund av det anförda förordar utskottet att förslagen i motionerna Sf203, Sf242 och Sf266, Sf284 (yrkande 2) och Sf267 blir föremål för en utredning som utmynnar i nya bestämmelser för uttag av egenavgifter som är bättre harmoniserade med förmåns- och skattelagstiftningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet avstyrker bifall till motion Sf225 i den mån den inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört ovan.

dels att utskottet under mom. 10 bort hemställa

10. beträffande *överensstämmelse mellan förmåner och avgifter*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Sf203, 1985/86:Sf242, 1985/86:Sf266, 1985/86:Sf267 och 1985/86:Sf284 yrkande 2 och med avslag på motion 1985/86:Sf225 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Kvittningsrätt (mom. 12)

Nils Carlshamre (m), Margareta Andrén (fp), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp) och Siri Häggmark (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 19 med "Riksdagen har" och slutar på s. 20 med "och Sf217" bort ha följande lydelse.

Som framhållits i motionerna finns det många anledningar till att en företagare bedriver sin verksamhet i olika förvärvskällor. Sådana företagare bör enligt utskottets mening inte missgynnas vid beräkningen av egenavgifter. Den slopade kvittningsrätten kan medföra att en företagare kan få det ännu svårare att klara upp en genom underskott i verksamheten uppkommen besvärlig situation. Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att lagen om beräkning av pensionsgrundande inkomst bör ändras på så sätt att överskott i en förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet eller rörelse får kvittas mot underskott i annan förvärvskälla inom nämnda inkomstslag. Regeringen bör skyndsamt utarbeta förslag i enlighet med vad utskottet anfört.

dels att utskottet under mom. 12 bort hemställa

12. beträffande *kvittningsrätt*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Sf210 och 1985/86:Sf217 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1. Egenavgifter för vissa skogsbruks- och jordbruksinkomster

Nils Carlshamre (m), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m) och Rune Backlund (c) anför.

De nuvarande reglerna för uttag av egenavgifter för inkomster från skogsbruk och jordbruk medför som påpekats i motionerna Sf211 och Sf291 i vissa fall helt orimliga konsekvenser. En relativt obetydlig inkomst till följd av eget arbete i skogsbruket eller jordbruket kan via sammanläggningsreglerna leda till att den enskilde fastighetsägaren debiteras egenavgifter med betydande belopp. Regelsystemet kan på grund därav leda till ett minskat intresse för den enskilde fastighetsägaren att sköta sin skog och även begränsa avverkningarna, vilket i sin tur kan leda till virkesbrist för skogsindustrin. Regeringen har sedan länge uppmärksammats på dessa problem utan att några åtgärder föreslagits för att undanröja dem. Det är därför bra att regeringen nu gett riksförsäkringsverket i uppdrag att skyndsamt föreslå lagändringar för att undanröja de mest påtagliga nackdelarna av gällande bestämmelser. Vi vill med detta yttrande understryka angelägenheten av att, när verkets förslag föreligger inom kort, regeringen skyndsamt bereder frågan och lägger fram förslag till riksdagen under innevarande riksmöte.

2. Kostnadsersättning och kostnadsavdrag

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anför.

Såsom påtalats i motion Sf327 synes samordningen mellan skatte- och avgiftssystemen ha lett till att omkostnadsersättningar såsom reseersättningar vid t. ex. uppdrag som styrelseledamot grundar rätt till pensionsgrundande inkomst och föranleder avgiftsskyldighet. Detta leder till orimliga konsekvenser i avgiftshänseende för uppdragsgivaren och till helt obefogade pensionsförmåner för uppdragstagaren. Med hänsyn till att det aktualiserade problemet är föremål för prövning i regeringsrätten vill vi inte för närvarande yrka bifall till det krav på lagändring som framförts i motion Sf327. Vi förutsätter dock att regeringen snarast – om underinstansens dom skulle stå fast – föreslår en ändrad lagstiftning.

3. Kvittningsrätt

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anför.

Förbudet mot att kvitta underskott i en förvärvskälla mot överskott i en annan vid beräkning av underlaget för egenavgifter kan i och för sig kritiseras för att det skapar bristande konkurrensneutralitet mellan olika företagsformer och ryckighet i avgiftsbelastningen. Å andra sidan har förbudet positiva effekter för den försäkrades pensionsskydd. Vi har i reservationerna 6 och 9 föreslagit olika åtgärder som skall kunna leda till lättnader i avgiftshänseende

för småföretagare och egenföretagare med låga inkomster. Mot denna bakgrund är vi nu inte beredda föreslå att kvittningsförbudet skall slopas. SfU 1986/87:4

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare

dels att 3, 31, 50 och 51 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 22 a–d §§, samt närmast före 22 a och 22 d §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	3 §
Länsstyrelsens beslut enligt denna lag meddelas av den länsstyrelse till vilken uppbördsdeklarationen skall lämnas, om inte annat följer av 32 §.	
Den lokala skattemyndighetens beslut enligt denna lag meddelas av den lokala skattemyndighet hos vilken arbetsgivaren är registrerad för inbetalning och redovisning av arbetstagares skatt. Är arbetsgivaren inte registrerad, meddelas beslut av den lokala skattemyndigheten i det fögderi där arbetsgivaren är bosatt. Saknar en arbetsgivare, som är bosatt utomlands eller är utländsk juridisk person, fast driftställe här i riket, meddelas beslutet av den lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi.	
	Vad som i andra stycket sägs om arbetsgivare skall i fråga om beslut enligt 22 a § gälla uppdragsgivaren.
	Förhandsbesked
	22 a §
	Den lokala skattemyndigheten får meddela förhandsbesked angående skyldigheten att betala socialavgifter efter gemensam skriftlig ansökan av dem som har träffat eller avser att träffa avtal, enligt vilket den ene (uppdragstagaren) mot ersättning skall utföra ett arbete åt den andre (uppdragsgivaren).
	Sökandena skall lämna de uppgifter som behövs för att ett förhandsbesked skall kunna meddelas. Om den lokala skattemyndigheten finner att den inte har tillräcklig grund för att meddela ett förhandsbesked, skall ansökningen avvisas.
	22 b §
	Ett förhandsbesked skall ange om uppdragsgivaren blir skyldig att betala arbetsgivaravgifter eller inte och, i den utsträckning det är påkallat, de

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	grunder för beräkning av socialavgifter som kommer att gälla för uppdragstagaren.
	22 c § *Ett förhandsbesked som har vunnit laga kraft skall, om en av sökandena yrkar det och beskedet är tillämpligt, iakttas vid tillämpningen av bestämmelserna om arbetsgivaravgifter och egenavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter samt av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Förhandsbeskedet gäller ersättning som utges sedan beskedet har meddelats men inte senare än ett år därefter.*
	Eftergift av betalningsskyldighet
	22 d § *En arbetsgivares skyldighet att betala arbetsgivaravgifter som belöper på en av honom utgiven ersättning får helt efterges, om han* *1. inte insåg att han var arbetsgivare åt den som utförde det arbete för vilket han utgett ersättningen och* *2. med hänsyn till föreliggande omständigheter måste anses ha saknat anledning räkna med att han var arbetsgivare.* *Var den, med vilken arbetsgivaren har avtalat om arbetets utförande, när avtalet ingicks registrerad i det centrala skatteregistret för betalning av preliminär A-skatt, får eftergift medges endast om särskilda skäl föreligger.* *Om det finns förutsättningar enligt denna paragraf får eftergift medges, även om det inte har yrkats.* *Fråga om eftergift prövas av den lokala skattemyndigheten eller, i besvärsmål om skyldighet att betala arbetsgivaravgifter, av besvärsinstansen.*
	31 §
Bestämmelserna i 1–30 §§ gäller också redaravgift, om inte annat följer av vad som föreskrivs i 32–37 §§.	Bestämmelserna i 1–30 §§ gäller också redaravgift, om inte annat följer av vad som föreskrivs i *andra stycket eller i* 32–37 §§.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	I stället för tidsangivelsen den 1 mars året efter utgiftsåret i 10, 11, 14 och 17 §§ skall i fråga om redaravgift gälla den 30 april året efter utgiftsåret.
50 §	
Den lokala skattemyndighetens beslut får överklagas genom besvär hos länsrätten. Beslut enligt 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket eller 19 § andra stycket överklagas dock genom besvär hos länsstyrelsen. Beslut enligt nämnda stycken får inte överklagas av det allmänna ombudet.	Den lokala skattemyndighetens beslut får överklagas genom besvär hos länsrätten. Beslut enligt 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket eller 19 § andra stycket överklagas dock genom besvär hos länsstyrelsen. Beslut enligt nämnda stycken *eller 22 a §* får inte överklagas av det allmänna ombudet.

Sjömansskattekontorets beslut får överklagas genom besvär hos sjömansskattenämnden. Besvärshandlingen skall ha kommit in senast två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Den lokala skattemyndighetens eller sjömansskattekontorets beslut om revision eller beslut varigenom vite har förelagts får inte överklagas.	Den lokala skattemyndighetens eller sjömansskattekontorets beslut om revision eller beslut varigenom vite har förelagts får inte överklagas. *Detsamma gäller den lokala skattemyndighetens avvisningsbeslut enligt 22 a § andra stycket.*

Om en besvärshandling före besvärstidens utgång har kommit in till en annan länsrätt eller länsstyrelse än den som har att pröva besvären, skall handlingen anses ha kommit in i rätt tid. Handlingen skall omedelbart översändas till den länsrätt eller länsstyrelse till vilken den rätteligen borde ha ingetts.

51 §	
Beslut av den lokala skattemyndigheten eller sjömansskattekontoret, som får överklagas, skall på ansökan av arbetsgivaren omprövas av den lokala skattemyndigheten respektive sjömansskattekontoret. Ansökningshandlingen skall ha kommit in före besvärstidens utgång. Vad som har sagts nu gäller dock inte beslut enligt 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket eller 19 § andra stycket. Ett beslut får inte omprövas om arbetsgivaren eller det allmänna ombudet har anfört besvär över *det.*	Beslut av den lokala skattemyndigheten eller sjömansskattekontoret, som får överklagas, skall på ansökan av arbetsgivaren *eller, när fråga är om beslut enligt 22 a §, någon av sökandena* omprövas av den lokala skattemyndigheten respektive sjömansskattekontoret. Ansökningshandlingen skall ha kommit in före besvärstidens utgång. Vad som har sagts nu gäller dock inte beslut enligt 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket eller 19 § andra stycket.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Ett beslut får inte omprövas, om arbetsgivaren eller det allmänna ombudet *eller, när fråga är om beslut enligt 22 a §, någon av sökandena* har anfört besvär över *beslutet.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Bestämmelserna i 22 d § gäller i fråga om arbetsgivaravgifter för ersättning som utgetts efter ikraftträdandet.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring[1]
dels att 11 kap. 2 § och 20 kap. 2 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 3 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse — *Föreslagen lydelse*

3 kap.

2 a §

Vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst skall ersättning från en arbetsgivare som är bosatt utomlands eller är en utländsk juridisk person anses som inkomst av annat förvärvsarbete, om ersättningen avser arbete som utförts inom riket samt arbetsgivaren och arbetstagaren träffat överenskommelse om att ersättningen skall hänföras till sådan inkomst.

11 kap.

2 §[2]

Med *inkomst av anställning* avses den lön i pengar eller naturaförmåner, i form av kost, bostad eller bil, som en försäkrad har fått såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst. Till sådan inkomst räknas dock inte från en och samme arbetsgivare utgiven lön som under ett år ej uppgått till 1 000 kronor. I fråga om arbete som har utförts utomlands bortses vid beräkningen av pensionsgrundande inkomst från sådana lönetillägg som betingas av ökade levnadskostnader och andra särskilda förhållanden i sysselsättningslandet. Såsom inkomst av anställning anses även

a) sjukpenning enligt denna lag eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den mån ersättningen träder i stället för försäkrads inkomst såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst,

b) föräldrapenning,

c) vårdbidrag enligt 9 kap. 4 §, i den mån bidraget inte är ersättning för merkostnader,

d) dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa,

e) kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

f) utbildningsbidrag under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering i form av dagpenning,

g) timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),

h) delpension enligt lagarna (1975:380) och (1979:84) om delpensionsförsäkring,

[1] Lagen omtryckt 1982:120.
[2] Senaste lydelse 1986:162.

i) dagpenning till värnpliktiga och vapenfria tjänstepliktiga under repetitionsutbildning, frivilliga som genomgår utbildning under krigsförbandsövning eller särskild övning inom värnpliktsutbildningen, läkare under försvarsmedicinsk tjänstgöring samt civilförsvarspliktiga,

j) utbildningsbidrag för doktorander,

k) timersättning vid grundutbildning för vuxna (grundvux) och vid grundläggande svenskundervisning för invandrare,

l) livränta enligt 4 kap. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av sagda lag,

m) från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden utgående bidrag som ej är att hänföra till inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 §, i den mån regeringen så förordnar.

I fråga om ersättning i pengar eller naturaförmåner som sägs i första stycket för arbete som någon utfört från någon annans räkning utan att vara anställd i dennes tjänst gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 2 § andra stycket.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall hänsyn tas till lön eller annan ersättning, som den försäkrade har fått från en arbetsgivare, som är bosatt utom riket eller är utländsk juridisk person, endast i fall då den försäkrade sysselsatts här i riket eller tjänstgjort som sjöman ombord på svenskt handelsfartyg. Vad som sägs här skall inte gälla beträffande lön till svenska medborgare, om svenska staten eller, där lönen härrör från utländsk juridisk person, en svensk juridisk person, som äger ett bestämmande inflytande över den utländska juridiska personen, enligt av riksförsäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för tilläggspensionsavgiften.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall hänsyn tas till lön eller annan ersättning, som den försäkrade har fått från en arbetsgivare, som är bosatt utom riket eller är utländsk juridisk person, endast i fall då den försäkrade sysselsatts här i riket *och överenskommelse inte träffats enligt 3 kap. 2 a §* eller *då han* tjänstgjort som sjöman ombord på svenskt handelsfartyg. Vad som sägs här skall inte gälla beträffande lön till svenska medborgare, om svenska staten eller, där lönen härrör från utländsk juridisk person, en svensk juridisk person, som äger ett bestämmande inflytande över den utländska juridiska personen, enligt av riksförsäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för tilläggspensionsavgiften.

Hänsyn skall ej heller tas till lön eller annan ersättning från främmande makts beskickning eller lönade konsulat här i riket eller från arbetsgivare, som tillhör sådan beskickning eller sådant konsulat och som inte är svensk medborgare. Vad som sägs här skall inte gälla beträffande lön till svensk medborgare eller till den som utan att vara svensk medborgare är bosatt i riket, om en utländsk beskickning här i riket enligt av riksförsäkringsverket godtagen förbindelse har att svara för tilläggspensionsavgiften.

Den som åtagit sig förbindelse enligt tredje eller fjärde stycket skall anses såsom arbetsgivare.

20 kap.
2 §[3]

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 11 kap. 6 a § om försäkrad, som vårdar barn, skall med barn som där sägs likställas fosterbarn.

[3] Senaste lydelse 1985:87.

Med förälder skall vid tillämpning av bestämmelserna i 9 kap. 4 § och 11 kap. 6 a § likställas den, med vilken förälder är eller varit gift eller har eller har haft barn, om de stadigvarande sammanbor.

Med förälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. 4 § likställas den som med socialnämndens tillstånd har tagit emot ett utländskt barn för vård och fostran i syfte att adoptera det.

Enligt 2 § andra stycket lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m. skall ersättning som avses i nämnda lag i vissa fall anses som inkomst av annat förvärvsarbete vid tillämpning av denna lags bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst.

Enligt 2 § andra stycket lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m. skall ersättning som avses i nämnda lag i vissa fall anses som inkomst av annat förvärvsarbete vid tillämpning av denna lags bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst. *Vid tillämpning av sistnämnda bestämmelser gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.*

Att ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare är att betrakta som inkomst av anställning vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst framgår av 17 § nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst för år 1986 eller tidigare år.

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 §, 2 kap. 2 och 4 §§, 3 kap. 4 §, 4 kap. 8 § och 5 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap. 2 §[1]	
Avgifterna skall betalas av arbetsgivare samt av den som är försäkrad enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och har inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 § eller 11 kap. 3 § nämnda lag.	Avgifterna skall betalas av arbetsgivare samt av den som är försäkrad enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och har inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 *eller 2 a* § eller 11 kap. 3 § nämnda lag.
Vid tillämpning av denna lag skall den som har utgett sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som arbetsgivare.	Vid tillämpning av denna lag skall den som har utgett sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som arbetsgivare. *Vid tillämpning av denna lag gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.*

Bestämmelser om betalning av avgifter vid vissa uppdrag finns i lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m.

Bestämmelser om betalning av arbetsgivaravgifter finns också i 18 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

2 kap. 2 §[2]

En arbetsgivare som sysselsätter sjömän skall på den ersättning som utgetts till sådana för varje år betala även *sjömanspensionsavgift* med 1,20 procent.

I fråga om sjömän skall sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift beräknas efter de procentsatser som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket årligen fastställer. Procentsatserna skall utgöra den andel av de i 1 § första stycket 1 och 2 angivna procentsatserna som svarar mot förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på	I fråga om sjömän skall sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift beräknas efter de procentsatser som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket årligen fastställer. Procentsatserna skall utgöra den andel av de i 1 § första stycket 1 och 2 angivna procentsatserna som svarar mot förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på

[1] Senaste lydelse 1983:1078.

[2] Senaste lydelse 1984:605.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
svenska handelsfartyg i medeltal för den *31 oktober* de tre år som närmast föregått det år då procentsatserna fastställs. Hänsyn skall därvid inte tas till fartyg med en bruttodräktighet understigande 300. Procentsatserna beräknas med två decimaler.	svenska handelsfartyg i medeltal för den *30 september* de tre år som närmast föregått det år då procentsatserna fastställs. Hänsyn skall därvid inte tas till fartyg med en bruttodräktighet understigande 300. Procentsatserna beräknas med två decimaler.

Med sjöman avses i denna lag den som skall betala sjömansskatt enligt 1 § 1 mom. första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt.

4 §[3]

Vid bestämmande av avgiftsunderlaget skall bortses från

1. ersättning till en och samme arbetstagare om den under året inte uppgått till 1 000 kronor,
2. ersättning till arbetstagare som vid årets ingång fyllt 65 år,
3. ersättning till arbetstagare vid sjukdom eller ledighet för vård av barn eller med anledning av barns födelse, till den del ersättningen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning som arbetsgivare får uppbära enligt 3 kap. 16 § eller 4 kap. 20 § lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. uppdragsersättning för vilken bevillningsavgift har erlagts enligt lagen (1908:128) om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter,
5. ersättning som en arbetsgivare utgett till barn för arbete som utförts i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för ersättningen inte får göras vid inkomsttaxeringen,
6. ersättning till den del denna motsvarar kostnader i arbetet som arbetstagare haft att täcka med ersättningen,
7. ersättning för tjänstgöring i verkskydd enligt 47 § tredje stycket civilförsvarslagen (1960:74), i den mån ersättningen utgör eller motsvarar dagpenning,
8. ersättning för arbete som har utförts utomlands, till den del denna inte räknas som lön enligt 11 kap. 2 § första stycket lagen om allmän försäkring,
9. ersättning för skiljemannauppdrag i fall där parterna i skiljeförfarandet är av utländsk nationalitet,
10. ersättning som på grund av bestämmelserna i 4 eller 5 § lagen (1984:947) om beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige inte utgör skattepliktig intäkt.

11. ersättning som avses i 3 kap. 2 a § lagen om allmän försäkring.

Bestämmelsen i första stycket 6 är tillämplig endast om kostnaderna kan beräknas uppgå till minst 10 procent av arbetstagarens ersättning från arbetsgivaren under utgiftsåret. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa schablon för beräkning av arbetstagares kostnader i viss verksamhet.

I fråga om inkomst från fåmansföretag skall föreskrifterna i punkt 13 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas vid bestämmande av avgiftsunderlaget.

[3] Senaste lydelse 1984:948.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
4 §[4]	
Grunden för beräkning av avgift enligt 1 § 1 och 5–7 utgörs av inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.	Grunden för beräkning av avgift enligt 1 § 1 och 5–7 utgörs av inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 *eller 2 a* § lagen (1962:381) om allmän försäkring.
Grunden för beräkning av avgift enligt 1 § 2–4 utgörs av inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring.	
4 kap.	
8 §[5]	
Av influtna arbetarskyddsavgifter enligt 2 kap. 1 § förs 8,7 procent till staten som bidrag till kostnader för arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens verksamhet och 54,3 procent till ett särskilt konto hos riksgäldskontoret, som disponeras enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.	
Återstoden av influtna arbetarskyddsavgifter enligt 2 kap. 1 § förs till en fond, benämnd *arbetarskyddsfonden*, vars tillgångar skall utgöra bidrag till	Återstoden av influtna arbetarskyddsavgifter enligt 2 kap. 1 § förs till en fond, benämnd *arbetsmiljöfonden*, vars tillgångar skall utgöra bidrag till
1. kostnader i övrigt för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande arbetarskydd,	
2. kostnader för forskning och utveckling samt utbildning och information beträffande medbestämmande i arbetslivet och arbetslivsfrågor i övrigt,	
3. kostnader för skyddsarbete som utförs av skyddsombud som har utsetts enligt 6 kap. 2 § tredje stycket arbetsmiljölagen (1977:1160),	
4. kostnader för utbildning av styrelserepresentanter för de anställda,	
5. kostnader för arbetstagarorganisationernas forskningsinitierande verksamhet.	
Influtna arbetarskyddsavgifter enligt 3 kap. 1 § förs i sin helhet till det särskilda konto som anges i första stycket.	
5 kap.	
1 §	
	Om eftergift i vissa fall av skyldighet att betala arbetsgivaravgifter föreskrivs i 22 d § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare.
Har den som är skyldig att betala annan egenavgift än tilläggspensionsavgift avlidit, skall 75 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas beträffande befrielse från skyldighet att betala avgiften.	
I fråga om befrielse i vissa fall från skyldighet att betala egenavgift för tilläggspension gäller särskilda bestämmelser.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987 och tillämpas såvitt gäller 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § på ersättning som utgetts efter lagens ikraftträdande.

[4] Senaste lydelse 1985:1006.
[5] Senaste lydelse 1985:323.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 1
Propositionen 1
Motioner
Motioner väckta med anledning av propositionen 2
Motioner väckta med anledning av proposition 1985/86:82 om bidrag till idrottsföreningar för vissa arbetsgivaravgifter 2
Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1985/86 3
Utskottet
Inledning 5
Proposition 1986/87:16 5
Klarare regler för socialavgifter 5
Förhandsbesked om avgiftsskyldighet 8
Eftergift av betalningsskyldighet 9
Särskilda bestämmelser för arbetstagare som har en utländsk arbetsgivare 10
Författningsförslagen 11
Övriga motionsyrkanden om socialavgifter 12
Differentierade arbetsgivaravgifter 12
Arbetsgivaravgifter från idrottsföreningar 13
Värdet av naturaförmåner 15
Kostnadsersättningar och kostnadsavdrag 15
Egenavgifter 16
Överensstämmelse mellan förmåner och avgifter 16
Egenavgifter för vissa skogsbruks- och jordbruksinkomster 18
Kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst 19
Hemställan 20
Reservationer
1 Klarare regler för socialavgifter (m) 21
2 Klarare regler för socialavgifter (c) 21
3 Klarare regler för socialavgifter (fp) 22
4 Ansökan om förhandsbesked (m,fp) 23
5 En omvänd generalklausul (m;fp) 24
6 Sänkt sjukförsäkringsavgift (c) 25
7 Lönekostnadspålägg för utländska gästföreläsare (m,fp,c) 25
8 Arbetsgivaravgifter från idrottsföreningar (m,fp,c) 26
9 Överensstämmelse mellan förmåner och avgifter (m,fp,c) 26
10 Kvittningsrätt (m,fp) 27
Särskilda yttranden
1 Egenavgifter för vissa skogsbruks- och jordbruksinkomster (m,fp,c) 28
2 Kostnadsersättning och kostnadsavdrag (m) 28
3 Kvittningsrätt (c) 28
Bilaga Lagförslag 30

gotab Stockholm 1986 11840